

Zasada należytej staranności

W obrębie praw człowieka i ochrony środowiska
w procesie zaopatrywania w towary

W Lidlu uważamy, że umacnianie i poszanowanie praw człowieka oraz ochrona środowiska obliuguje w takim samym stopniu wszystkie kraje, cały sektor gospodarki i każdego z nas.

Obowiązująca w naszej firmie zasada należytej staranności w procesie zaopatrywania w towary jest stale aktualizowana i rozwijana.

Z tego powodu zapisy niniejszej deklaracji będą na bieżąco weryfikowane i uzupełniane.

Spis treści

1. Przedmowa.....	4
2. Nasza odpowiedzialność.....	5
3. Nasze podejście do realizacji zasady należytej staranności.....	7
3.1. Rozpoznanie szans i zagrożeń.....	8
3.2. Zdefiniowanie wytycznych i procesów.....	11
3.3. Realizacja i monitorowanie.....	14
3.3.1. Płace i dochody zapewniające egzystencję.....	18
3.3.2. Zrównoważony łańcuch dostaw kakao.....	20
3.3.3. Zrównoważony łańcuch dostaw ryb.....	22
3.3.4. Banany Fairtrade.....	23
3.4. Optymalizacja.....	24
3.5. Komunikacja.....	25
4. Organizacja i zakres odpowiedzialności.....	26

1. Przedmowa

Respektowanie praw człowieka oraz ochrona środowiska naturalnego to elementarne zasady działalności i fundamenty strategii Lidl Polska – dotyczy to przede wszystkim zaopatrywania w towary. Dlatego w naszych działaniach zamierzamy koncentrować się na realizacji społecznych i ekologicznych obowiązków wynikających z działalności naszego przedsiębiorstwa w całym łańcuchu wartości.

Stawiamy na transparentność. Z tego powodu o rezultatach i postępach we wdrażaniu naszych działań informujemy oraz będziemy regularnie informować w naszych raportach zrównoważonego rozwoju. Przeprowadzane przez nas analizy ryzyka umożliwiają nam dokonywanie oceny sytuacji na bieżąco. Pozwala to na dokładną identyfikację istniejących oraz potencjalnych zagrożeń w łańcuchu dostaw oraz na reakcję. Na tej podstawie, przy jednoczesnym uwzględnieniu dynamiki zmian warunków społecznych i ekologicznych związanych z zakupem towaru, stale rewidujemy nasze działania oraz wprowadzamy uzasadnione optymalizacje.

Niezwykle istotnym jest dla nas ciągły dialog z interesariuszami, do których zaliczają się między innymi: dostawcy, eksperci, organizacje pozarządowe i związki zawodowe. Aby budować oraz zwiększać świadomość społeczną i ekologiczną, koncentrujemy się na regularnych szkoleniach i kursach organizowanych dla naszych pracowników oraz kontrahentów. Staramy się również rozwijać istniejące partnerstwa i inicjatywy oraz nawiązywać ciągle nowe formy współpracy.

Dzięki takiemu podejściu do zarządzania, pragniemy skutecznie poprawiać warunki życia naszych partnerów w całym łańcuchach dostaw.

Niniejsze pisemne stanowisko zostało zatwierdzone przez zarząd Lidl Polska.

Piotr Rogowski

Członek Zarządu Lidl Polska

Więcej nt. CSR

www.lidl.pl/naszaodpowiedzialność

2. Nasza odpowiedzialność

W trosce o lepszą przyszłość angażujemy się jako jedno z największych przedsiębiorstw handlowych w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. Świat stoi w obliczu ogromnych wyzwań – ochronę środowiska i respektowanie praw człowieka można zapewnić tylko podejmując działania o zasięgu globalnym. Z perspektywy ekologii – ludzkość żyje ponad stan. Dwie na trzy osoby żyjące w skrajnym ubóstwie, żyją z pracy w rolnictwie. Dostrzegamy te wyzwania, dlatego pracujemy nad wprowadzeniem trwałych ulepszeń oraz wypracowaniem długoterminowych rozwiązań, głównie poprzez kształtowanie zdrowszego, pochodzącego ze zrównoważonych źródeł asortymentu.

Aby zdefiniować, czym jest dla nas zrównoważony rozwój, wypracowaliśmy i uznaliśmy za wiążące wizję, misję, priorytety oraz konkretne działania. Opracowując strategię, nie tylko przeprowadziliśmy dokładne konsultacje wewnętrzne, lecz uwzględniliśmy także oczekiwania naszych klientów i otoczenia, priorytety organizacji pozarządowych, zmiany prawne i wyniki badań naukowych. Ponadto dokonując wyboru działań, wzięliśmy pod uwagę wpływ, jaki możemy mieć przy tworzeniu oraz modyfikowaniu łańcuchów dostaw.

W ten sposób zidentyfikowaliśmy kluczowe obszary, które są istotne z punktu widzenia prowadzonej przez nas działalności i na tej podstawie zdefiniowaliśmy aktualne oraz przyszłe wyzwania. Głównymi obszarami działania zgodnie z opracowaną dla działu zakupów Lidl strategią zrównoważonego rozwoju są: zmiany klimatyczne, woda, gospodarka obiegu zamkniętego, prawa człowieka, surowce, różnorodność biologiczna i produkty pozyskiwane w sposób odpowiedzialny.

Struktura wartości dodanej w handlu detalicznym oraz produkcji żywności staje się coraz bardziej złożona i angażuje podmioty oraz przedsiębiorstwa na arenie międzynarodowej. Ulegające coraz większej globalizacji łańcuchy dostaw stanowią największe wyzwanie w zakresie ochrony praw człowieka oraz ochrony środowiska. Przykładowo przyczyny powstawania zagrożeń dla przestrzegania praw człowieka są złożone i dotyczą całej gałęzi gospodarki. Należą do nich ryzyka społeczne z obszaru bezpieczeństwa pracy, wolności zrzeszania się, wolności od dyskryminacji i prawa do godziwego wynagrodzenia. Chcąc je zwalczyć, należy wdrażać rozwiązania systemowe – dotyczy to szczególnie naruszeń zakazu pracy dzieci oraz zakazu pracy przymusowej. Dlatego Lidl współpracuje z rządami, z innymi przedsiębiorstwami, dostawcami, organizacjami pożytku publicznego, uczestnicząc tym samym aktywnie w kształtowaniu lepszego jutra.

Wyznajemy zasadę, że w produkcji żywności zawsze należy koncentrować się na tym, aby wykorzystywać zasoby w sposób jak najbardziej efektywny i przyjazny dla środowiska. Dlatego właśnie

odpowiedzialne metody upraw, żniw i przetwarzania wymagają, w kontekście coraz szybciej rosnącej liczby ludności na świecie, zachowania odpowiedniej równowagi pomiędzy zwiększaniem plonów z jednej strony, a ochroną gleby, powietrza, zasobów wodnych i różnorodności gatunkowej z drugiej. Dlatego też pragniemy dostosowywać nasze zużycie zasobów do sytuacji globalnej i aktywnie przyczynić się w ramach naszej działalności do ochrony ekosystemów. W niniejszym pisemnym stanowisku prezentujemy działania, mające na celu zminimalizowanie zagrożeń w obszarach naszej działalności – łącznie ze zobowiązaniami i konkretnymi, podejmowanymi przez nas krokami.

Deklaracje, standardy i wytyczne

Jako wiodące przedsiębiorstwo handlowe jesteśmy świadomi naszej odpowiedzialności za respektowanie praw człowieka, ochronę środowiska i przeciwdziałanie potencjalnym zagrożeniom. Fundamentem starań Lidl Polska na rzecz respektowania praw człowieka i ochrony środowiska jest przestrzeganie uznanych międzynarodowo standardów prawnych, takich jak:

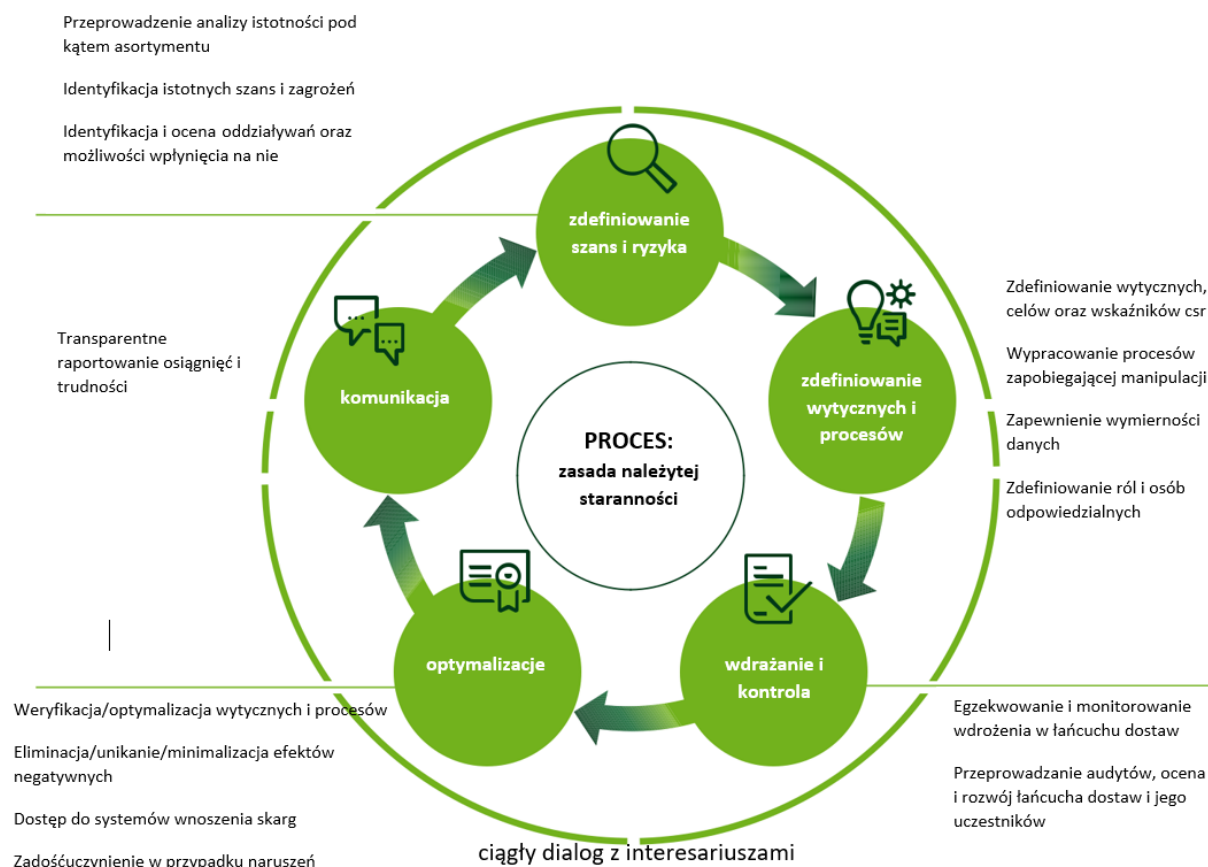
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
- Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ
- Konwencja ONZ o prawach dziecka
- Konwencja ONZ o likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet
- Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka
- Zasady Wzmocnienia Pozycji Kobiet ONZ (UN Women's Empowerment Principles)
- Konwencje, podstawowe normy pracy, a także zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) dotyczące standardów pracowniczych i socjalnych
- Zasady dla Migracji z Godnością Dhaka

Jako uzupełnienie do wskazanych powyżej zapisów prawnych, podstawę naszego działania w ramach procesów wewnętrznych stanowi kodeks etyczny, będący również integralną częścią umów zawieranych z naszymi bezpośrednimi kontrahentami.

Ponieważ odpowiedzialność za nasze łańcuchy dostaw oraz ich oddziaływanie dzielimy ze wszystkimi naszymi dostawcami, zobowiązujemy ich do podjęcia odpowiednich kroków także wzdłuż łańcuchów dostaw oraz do egzekwowania kodeksu u swoich poddostawców. Lidl prowadzi politykę zero tolerancji wobec braku reakcji w sytuacjach, w których ma miejsce praca przymusowa i praca dzieci oraz konsekwentnie eliminuje ewentualne naruszenia w ramach zasady należytej staranności.

3. Nasze podejście do realizacji zasady należytej staranności

Dzięki naszej polityce zarządzania jesteśmy w stanie zagwarantować, że strategia dotycząca społecznej odpowiedzialności biznesu jest systematycznie wdrażana i konsekwentnie przestrzegana w naszym przedsiębiorstwie. Na bieżąco analizujemy potencjalne zagrożenia związane z łamaniem praw człowieka i oddziaływaniem na środowisko naturalne, które występują lub mogą wystąpić w ramach naszych procesów operacyjnych i przy produkcji artykułów marek własnych. Następnie, na podstawie wyników tej analizy, opracowujemy konkretne działania mające na celu skuteczne przeciwdziałanie, unikanie i minimalizowanie negatywnych skutków naszej działalności.

3.1. Rozpoznanie szans i zagrożeń

Na bieżąco sprawdzamy, jakie zagrożenia występują lub mogą wystąpić na skutek wytwarzania naszych produktów w zidentyfikowanych przez nas strategicznych obszarach działania. Chcemy, aby ryzyko ekonomiczne, ekologiczne i społeczne było mierzalne, tak aby możliwe było oszacowanie nie tylko bezpośrednich zagrożeń dla naszej działalności, również w łańcuchu dostaw, a także wdrożenie odpowiednich działań.

Ocena ryzyka jest dla naszych marek własnych przeprowadzana w ramach usystematyzowanego procesu, opartego na takich wskaźnikach, jak: Globalny Wskaźnik Praw Pracowniczych (International Trade Union Confederation - ITUC) lub Globalny Wskaźnik Niewolnictwa (projekt badawczy australijskiej Walk Free Fundation, skupiony na handlu ludźmi i niewolnictwie - GSI) w połączeniu z danymi Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa oraz Indeksami Efektywności Środowiskowej (Environmental Performance Index - EPI). Ponadto jesteśmy w stałym kontakcie z interesariuszami zewnętrznymi i pozyskujemy przykładowo wiedzę specjalistyczną od organizacji pożytku publicznego, związków zawodowych i innych ekspertów. Wspólnie z nimi identyfikujemy przeszkody w egzekwowaniu praw człowieka, w tym wolności zrzeszania się.

Chcemy identyfikować potencjalne zagrożenia wzdłuż całego łańcucha dostaw. W tym celu przeprowadzamy szczegółową analizę zagrożeń dotyczącą całego asortymentu. Sprawdzamy, jakie bezpośrednie negatywne skutki może mieć nasza działalność na respektowanie praw człowieka, biorąc jednocześnie pod uwagę zagrożenia dla środowiska naturalnego, takie jak zanieczyszczenie wody czy emisja gazów cieplarnianych. Nasza analiza obejmuje model od pola do stołu.

Zdefiniowaliśmy kryteria i wskaźniki dla wszystkich obszarów działania, aby móc dokonać również ilościowej oceny występujących zagrożeń lub faktycznych oddziaływań. Czynniki te sprawiają, że ryzyko jest możliwe do oszacowania i porównania. Zagrożenia mające związek z klimatem można ocenić na przykład na podstawie ilości gazów cieplarnianych emitowanych w całym łańcuchu dostaw, a zagrożenie utraty różnorodności biologicznej na podstawie prawdopodobieństwa wyginięcia gatunków w następstwie pozyskiwania surowców.

Na bazie tych czynników oraz wolumenu zakupów ustalamy, które z łańcuchów dostaw są obciążone szczególnym ryzykiem, na którym etapie występują największe zagrożenia dla pracowników i rolników oraz w jakich obszarach nasz wpływ jest największy. W ramach ogólnej oceny ryzyka naszego asortymentu marek własnych zidentyfikowaliśmy następujące społeczne i ekologiczne zagrożenia w odniesieniu do poszczególnych zasobów:

Nasza analiza ryzyka – surowce, ryzyka i przyporządkowanie państw

BANANY

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Brazylia, Ekwador, Filipiny
- Praca przymusowa: Indie, Indonezja
- Prawa pracowników: Brazylia, Chiny, Filipiny
- Dyskryminacja: Indie, Indonezja

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Ekwador, Indie
- Podatność na zmiany klimatu: Indie, Filipiny
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Brazylia, Ekwador, Indonezja
- Zagrożenia wodne: Brazylia, Indie

BAWEŁNA

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Indie, Turkmenistan, Uzbekistan
- Praca przymusowa: Indie, Pakistan, Uzbekistan
- Prawa pracowników: Indie, Pakistan, Uzbekistan
- Dyskryminacja: Indie, Pakistan

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Indie, Turcja, USA
- Podatność na zmiany klimatu: Indie, Pakistan, USA
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Brazylia, Chiny, Indie
- Zagrożenia wodne: Chiny, Indie, USA

KWIATY I ROŚLINY

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Etiopia, Kenia
- Praca przymusowa: Etiopia, Kenia, Tajlandia
- Prawa pracowników: Etiopia, Chiny, Malesja
- Dyskryminacja: Etiopia, Kenia

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Etiopia, Ekwador, Kenia
- Podatność na zmiany klimatu: Kenia, Tajlandia
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Ekwador, Kolumbia, Malesja
- Zagrożenia wodne: Etiopia, Chiny, Kenia

RYBY

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Filipiny, Tajlandia, Wietnam
- Praca przymusowa: Chiny, Tajlandia, Wietnam
- Prawa pracowników: Indonezja, Tajlandia, Wietnam
- Dyskryminacja: Maroko, Meksyk, Indonezja

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Chiny, Indie, USA
- Podatność na zmiany klimatu: Indie, USA
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Brazylia, Malesja, Wietnam
- Zagrożenia wodne: Chile, Chiny, Indie

ORZECHY LASKOWE

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Azerbejdżan, Gruzja, Turcja
- Praca przymusowa: Chiny, Gruzja
- Prawa pracowników: Chiny, Iran, Turcja
- Dyskryminacja: Azerbejdżan, Iran

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Gruzja, Turcja, USA
- Podatność na zmiany klimatu: USA
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Azerbejdżan, Chiny, Gruzja
- Zagrożenia wodne: Azerbejdżan, Chiny, Iran

KAWA

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Etiopia, Kolumbia
- Praca przymusowa: Etiopia, Indonezja, Kolumbia
- Prawa pracowników: Brazylia, Gwatemala, Indonezja
- Dyskryminacja: Etiopia, Honduras, Indie

Zagrożenia środowiskowe

- Dyskryminacja: Etiopia, Honduras, Indie, Wietnam
- Podatność na zmiany klimatu: Brazylia, Indie, Wietnam
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Brazylia, Indonezja, Kolumbia
- Zagrożenia wodne: Brazylia, Indonezja, Wietnam

KAKAO

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Wybrzeże Kości Słoniowej, Ghana, Nigeria
- Praca przymusowa: Wybrzeże Kości Słoniowej, Ghana, Indonezja
- Prawa pracowników: Brazylia, Wybrzeże Kości Słoniowej, Indonezja
- Dyskryminacja: Wybrzeże Kości Słoniowej, Ghana, Indonezja

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Wybrzeże Kości Słoniowej, Ghana, Indonezja
- Podatność na zmiany klimatu: Republika Dominikańska, Nigeria
- Zagrożenia wodne: Brazylia, Indonezja, Wietnam

OLEJ PALMOWY

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Azerbejdżan, Nigeria
- Praca przymusowa: Indonezja, Malesja, Tajlandia
- Prawa pracowników: Indonezja, Kolumbia, Malesja
- Dyskryminacja: Gwatemala, Indonezja, Papua-Nowa Gwinea

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Ekwador, Indonezja, Papua-Nowa Gwinea
- Podatność na zmiany klimatu: Indonezja, Malesja, Tajlandia
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Indonezja, Malesja, Tajlandia
- Zagrożenia wodne: Indonezja, Nigeria, Tajlandia

RYZ

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Bangladesz, Indie, Wietnam
- Praca przymusowa: Indie, Tajlandia, Wietnam
- Prawa pracowników: Chiny, Tajlandia, Wietnam
- Dyskryminacja: Indie, Indonezja, Mjanma

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Chiny, Indie, Wietnam
- Podatność na zmiany klimatu: Indie, Mjanma, Wietnam
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Brazylia, Ekwador, Wybrzeże Kości Słoniowej, Ghana
- Zagrożenia wodne: Brazylia, Ghana, Nigeria

SOJA

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Indie, Nigeria, Paragwaj
- Praca przymusowa: Chiny, Indie, Ukraina
- Prawa pracowników: Brazylia, Indie, Ukraina
- Dyskryminacja: Boliwia, Indie

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Argentyna, Chiny, Indie
- Podatność na zmiany klimatu: Indie, Kanada, USA
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Boliwia, Brazylia, Paragwaj
- Zagrożenia wodne: Brazylia, Chiny, Indie

HERBATA

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Indie, Kenia, Sri Lanka
- Praca przymusowa: Indie, Tajlandia, Wietnam
- Prawa pracowników: Chiny, Indie, Kenia
- Dyskryminacja: Indie, Kenia, Turcja

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Chiny, Indie, Kenia
- Podatność na zmiany klimatu: Indie, Kenia, Wietnam
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Chiny, Indie, Indonezja
- Zagrożenia wodne: Chiny, Indie, Wietnam

CELULOZA

Zagrożenia społeczne

- Praca dzieci: Chiny, Indonezja, Rosja
- Praca przymusowa: Chiny, Indonezja, Rosja
- Prawa pracowników: Brazylia, Chiny, Indonezja
- Dyskryminacja: Brazylia, Indonezja

Zagrożenia środowiskowe

- Różnorodność biologiczna: Indonezja, Kanada, Rosja
- Podatność na zmiany klimatu: Japonia, Kanada, USA
- Użytkowanie ziemi i wylesianie: Brazylia, Chiny, Indonezja
- Zagrożenia wodne: Brazylia, Chiny, USA

Wykres przedstawia surowce o największym znaczeniu strategicznym w Lidlu pod względem wielkości zakupów. W oparciu o międzynarodowe wskaźniki ryzyka ustalono największe zagrożenia społeczne i ekologiczne w odniesieniu do potencjalnych krajów pochodzenia towaru.

Zidentyfikowane zagrożenia dla człowieka i środowiska

W ramach naszego podejścia do zarządzania zidentyfikowaliśmy wymienione poniżej, istotne zagrożenia dla człowieka i środowiska. Na ich podstawie opracowaliśmy następnie skuteczne działania mające na celu dalszą minimalizację zagrożeń, o wdrażaniu których stale informujemy w ramach naszego obowiązku wynikającego ze społecznej odpowiedzialności biznesu.

Zagrożenia społeczne

Praca dzieci: zatrudnianie dzieci w wieku szkolnym oraz zatrudnianie dzieci do pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia

Praca przymusowa: handel ludźmi, przymus, groźby, wstrzymywanie wynagrodzenia, zwiększanie zadłużenia np. poprzez naliczanie wysokich opłat z tytułu pośrednictwa w zdobyciu pracy

Niewystarczające prawa pracownicze: wynagrodzenie poniżej minimum egzystencji, uszczerbek na zdrowiu z powodu niedostatecznej ochrony pracy, ograniczenie wolności zrzeszania się, czas pracy nieliczący z godnością człowieka, a także dyskryminacja, molestowanie lub wykorzystywanie w miejscu pracy

Dyskryminacja: wszelkie różnicowanie, wykluczenia lub uprzywilejowanie osób m.in. z uwagi na płeć, religię, kolor skóry lub pochodzenie, które skutkują nierównym traktowaniem lub naruszeniem prawa

Zagrożenia ekologiczne

Bioróżnorodność: utrata usług ekosystemowych i różnorodności gatunkowej

Podatność na zmiany klimatu: negatywne skutki wynikające ze zmiany klimatu

Użytkowanie ziemi i wylesianie: karczowanie obszarów leśnych na rzecz innych form użytkowania ziemi, utrata siedlisk

Woda: deficyt wody, brak dostępu do zaopatrzenia w wodę, zanieczyszczenie wody

3.2 Zdefiniowanie wytycznych i procesów

Zintegrowanie wytycznych i procesów z obszaru csr z operacjami handlowymi jest podstawowym obowiązkiem, jaki wynika z zasady należytej staranności. Tylko w ten sposób będzie możliwe wdrożenie ulepszeń, do których dążymy.

Ryzyka związane z pozyskiwaniem surowców zostają, po ich identyfikacji i przeprowadzeniu analizy, skonsultowane i przedyskutowane z działem zakupów Lidl, zajmującym się strategicznymi dostawcami, jak też z odpowiednimi organizacjami pozarządowymi. Wynikiem tego procesu konsultacyjnego są pisemne stanowiska dotyczące zaopatrywania w surowce - dokumenty wiążące dla kupców oraz wszystkich dostawców. Polityki zakupowe są dostępne na naszej stronie internetowej i na bieżąco aktualizowane. Definiują cele i środki, przy użyciu których Lidl Polska zamierza uniknąć lub zminimalizować zagrożenia społeczne oraz ekologiczne związane z zakupem danych surowców.

Wspomniane polityki są zintegrowane z naszymi praktykami zakupowymi jako wiążący wymóg. Ponadto nasi zaopatrzeniowcy są systematycznie informowani o celach związanych z surowcami, tak aby mogli je odpowiednio uwzględnić przy podejmowaniu decyzji zakupowych.

Lidl konsekwentnie monitoruje, czy wszyscy zaopatrzeniowcy przestrzegają tych wytycznych. Ponadto promujemy aktywną wymianę informacji i wchodzimy w dialog z organizacjami pozarządowymi i przedstawicielami pracowników w celu poprawy warunków pracy w naszym łańcuchu dostaw i zagwarantowania przestrzegania praw człowieka.

RYBY

Co najmniej 50% indeksów marki własnej w kategoriach ryb świeżych, mrożonych oraz delikatesowych bazujących na gatunkach ryb dziko żyjących posiada certyfikat **Marine Stewardship Council (MSC)**. Dążymy do systematycznego zwiększania udziału surowca certyfikowanego **Aquaculture Stewardship Council (ASC)** w asortymencie ryb hodowlanych.

CELULOZA

Podjęliśmy zobowiązanie, by **do końca 2018** roku wdrożyć opakowania artykułów spożywczych i przemysłowych (artykułów gospodarstwa domowego i kosmetycznych) wykonane z materiału pochodzącego z **recyklingu lub pierwotnego włókna z certyfikatem FSC**. W przypadku ograniczonej dostępności surowca z certyfikatem FSC w ramach wyjątku dopuszczamy możliwość zastosowania materiału z certyfikatem PEFC.

KWIATY I ROŚLINY

100% certyfikacji zgodnej z uznanymi standardami środowiskowymi i społecznymi, jak **GLONALB.A.P GRASP, czy Fairtrade do końca 2019 roku**.

OWOCE I WARZYWA

100% certyfikacji zgodnej z uznanymi standardami środowiskowymi i społecznymi, jak **GLONALB.A.P GRASP, czy Fairtrade do końca 2019 roku**.

OLEJ PALMOWY

Do końca 2020 roku w produkcji artykułów marek własnych nieprzeznaczonych do spożycia zamierzamy wdrożyć certyfikację opartą na modelu **Mass Balance RSPO**.

CELULOZA

Do końca 2020 roku zamierzamy wdrożyć certyfikację w zakresie wszystkich artykułów z oferty Non-Food, takich jak tekstylia, artykuły ogrodnicze/kempingowe, meble, zabawki, artykuły dekoracyjne, media, artykuły piśmiennicze i narzędzia oraz instrukcje obsługi.

KAWA

Do końca 2022 roku 50% kaw w asortymencie naszych marek własnych będzie posiadało certyfikat – jeśli w kraju pochodzenia istnieje będzie norma certyfikacji i zagwarantowana będzie dostępność towaru.

HERBATA

Dążymy do uzyskania **do końca 2022 roku 100% certyfikacji herbaty zielonej, czarnej i rooibos** oraz **50% herbaty ziołowej i owocowej** znakami **Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio lub UETB/UTZ** - jeżeli surowiec będzie dostępny w kraju pochodzenia w odpowiedniej ilości.

KAKAO

Do końca 2022 roku zamierzamy osiągnąć poziom **100% certyfikowanego kakao** w produktach marek własnych.

OLEJ PALMOWY

Zobowiązujemy się do stosowania w produkcji artykułów spożywczych marek własnych **od końca 2022** roku wyłącznie **segregowanego oleju palmowego**.

TEKSTYLIA

Od 2014 roku jesteśmy częścią zainicjowanej przez **Greenpeace Kampanii Detox**. Zobowiązaliśmy się tym samym do wyeliminowania niebezpiecznych substancji chemicznych procesu produkcji tekstyliów.

BAWELNA

Do końca 2025 roku bawełna produktów non food pochodzić będzie ze zrównoważonych źródeł i spełniać standardy Cotton Made in Africa, Organic, Global Organic Textile lub Fairtrade.

3.3 Realizacja i monitorowanie

Realizację zasady należytej staranności rozumiemy jako dynamiczny proces, którego zakres i postać są przez nas weryfikowane i optymalizowane przy udziale interesariuszy i partnerów zewnętrznych (np. organizacji pozarządowych, reprezentacji pracowników).

Koncentrujemy się przede wszystkim na minimalizowaniu lub unikaniu ryzyk ekologicznych lub tych związanych z prawami człowieka, które występują przy produkcji naszych marek własnych. Produkty te z jednej strony generują większość naszego obrotu, z drugiej strony za nie jesteśmy bezpośrednio odpowiedzialni. Wyniki analizy naszego łańcucha dostaw uwzględniamy w naszych wewnętrznych procesach i wytycznych dotyczących zakupów.

Jednocześnie opracowujemy zalecenia dla naszych kontrahentów. Określają one, w jaki sposób należy tworzyć systemy zarządzania społecznego, które pomagają przestrzegać obowiązków wynikających z zasady należytej staranności w całym łańcuchu dostaw. Naszą wizję tworzenia bardziej zrównoważonych łańcuchów dostaw wdrażamy również w handlu produktami markowymi i oczekujemy uwzględnienia naszych wymogów także od ich producentów.

Aby skutecznie przeciwdziałać ewentualnym negatywnym oddziaływaniom i zapewnić respektowanie praw człowieka w naszych łańcuchach dostaw, konieczne jest zaangażowanie wszystkich ich uczestników. Dlatego też, poprzez specjalistyczne szkolenia i edukację, chcemy budować świadomość kluczowych zagadnień zdefiniowanych przez Lidl wśród wszystkich pracowników i kontrahentów mających wpływ na łańcuchy dostaw. Menedżerowie CSR organizują regularne warsztaty wewnętrzne dla kupców, a także szkolenia w ramach łańcucha dostaw, prowadzone przez ekspertów z takich organizacji jak Save the Children, GIZ, CARE czy Fairtrade.

W ramach polityki zarządzania wymagamy od naszych partnerów konsekwentnej realizacji zalecanych działań. Obejmuje to również monitorowanie i ocenę dostawców w oparciu o kryteria CSR oraz przeprowadzanie audytów. Oprócz certyfikacji, w segmencie spożywczym angażujemy się również w inne działania na rzecz bardziej zrównoważonej produkcji. Wspieramy projekty, które działają u źródła naszych łańcuchów dostaw, a w szczególności finansujemy szkolenia w zakresie zrównoważonych praktyk rolniczych kierowane do rolników posiadających niewielkie gospodarstwa.

Mamy świadomość, że w wiele z naszych łańcuchów dostaw obarczonych ryzykiem, w wielu zatrudniamy przede wszystkim kobiety i że to właśnie one są szczególnie narażone na potencjalne naruszenia praw człowieka z różnych powodów, z których niektóre są specyficzne dla danego kraju lub branży. Dlatego jako Lidl Polska podpisaliśmy UN Women's Empowerment Principles.

Wzmocnienie pozycji kobiet

Istotne zagrożenia: Dyskryminacja

W 2020 r. Lidl Polska podpisał UN Women's Empowerment Principles (WEPs). WEPs to wspólna inicjatywa UN Women i UN Global Compact. Jest to pierwszą globalną inicjatywą, która koncentruje się w szczególności na wspieraniu i wzmacnianiu pozycji kobiet w łańcuchach dostaw i przedsiębiorstwach. Jest ona skierowana do przedsiębiorstw i koncernów oraz obejmuje siedem następujących zasad mających wzmocnić pozycję kobiet w przedsiębiorstwach:

1. Stworzenie kultury zarządzania stawiającej na równouprawnienie kobiet i mężczyzn.
2. Sprawiedliwe traktowanie wszystkich mężczyzn i kobiet w życiu zawodowym.
3. Respektowanie i propagowanie praw człowieka oraz walki z dyskryminacją.
4. Zagwarantowanie zdrowia, bezpieczeństwa i dobrobytu wszystkich pracowników obu płci.
5. Propagowanie edukacji, wykształcenia i rozwoju zawodowego kobiet.
6. Propagowanie przedsiębiorczości kobiet, wzmocnienia ich roli na rynku zaopatrzeniowym, respektowanie ich godności we wszystkich działaniach marketingowych.
7. Propagowanie równouprawnienia poprzez inicjatywy wspólnotowe i lobbings. Monitorowanie i publikacja postępów w zakresie równouprawnienia kobiet i mężczyzn.

Bardzo cieszymy się, że tak ważne dla nas tematy jak równouprawnienie i równość płci nieustannie zyskują na znaczeniu.

Pragniemy również propagować wzmocnienie pozycji kobiet w łańcuchu dostaw. Projekt w Gwatemali koncentruje się na przykład na wzmocnieniu roli kobiet w produkcji kawy, podczas gdy projekt realizowany w Boliwii kładzie nacisk na wspieranie uprawy kawy w ramach spółdzielni przez rolników posiadających niewielkie gospodarstwa. W Wybrzeżu Kości Słoniowej realizowany jest projekt poświęcony zastosowaniu zrównoważonych metod uprawy w produkcji kakao – dzięki tej akcji dotarliśmy do 18 000 osób posiadających niewielkie gospodarstwa rolne (patrz również 3.3.2 Zrównoważony łańcuch dostaw kakao).

Wszystkie te projekty koncentrują się na wspieraniu producentów surowców oraz poszerzaniu ich wiedzy i palety umiejętności, tak aby mogli oni uzyskiwać wyższe dochody i odpowiednio wcześniej

dostosowywać się do skutków zmian klimatycznych. Projekty te realizujemy wspólnie z uznanymi partnerami, takimi jak Fairtrade, CARE, UTZ, RTRS i GIZ.

Jesteśmy przekonani, że tylko we współpracy z organizacjami pożytku publicznego, ekspertami i innymi przedsiębiorstwami możemy osiągnąć skuteczną i długoterminową poprawę w łańcuchach dostaw. Dlatego też nawiązujemy kontakty z odpowiednimi podmiotami, zawieramy partnerstwa wielostronne lub uczestniczymy w już działających inicjatywach.

Lidl jest na przykład członkiem zarządu RTRS, aktywnym członkiem World Banana Forum, członkiem założycielskim i ciągle aktywnym członkiem zarządu organizacji Forum Nachhaltiger Kakao, zasiada w technicznym Komitecie Doradczym GLOBALG.A.P GRASP i jest członkiem zespołów roboczych w ramach porozumienia z Bangladeszu, inicjatywy ACT i RSPO.

Kolejnym, integralnym elementem naszej strategii są niezależne kontrole, np. w ramach audytów społecznych lub naszych certyfikacji. Mamy świadomość, że kontrole nie mogą być jedynym środkiem, mającym zapewnić poprawę warunków pracy lub wykrywanie ukrytych naruszeń – na przykład zakazu pracy przymusowej. Niemniej jednak kontrole przeprowadzane przez niezależne instytucje są ważnym środkiem służącym do wykrywania ewentualnych wskaźników ryzyka i monitorowania sytuacji w łańcuchu dostaw w ukierunkowany sposób. Aby monitorować i stopniowo poprawiać warunki pracy, przeprowadzamy audyty społeczne SEDEX w łańcuchu dostaw naszego segmentu food pod kątem ryzyka. W trakcie audytów, które czasami trwają kilka dni, niezależni audytorzy sprawdzają na miejscu, czy przestrzegane są przepisy BHP, ustawowe godziny pracy, prawa pracowników i inne przepisy.

W naszych łańcuchach dostaw owoców i warzyw współpracujemy z GLOBALG.A.P GRASP. Ewaluacja dokonana przez zewnętrznych audytorów umożliwia nam analizowanie naszych rolników na podstawie podstawowych wskaźników społecznych.

W segmencie non food regularnie kontrolujemy przestrzeganie standardów związanych z prawami człowieka, a raz do roku przeprowadzamy niezależne audyty społeczne amfori-BSCI¹ u wszystkich producentów marek własnych w pozaeuropejskich krajach produkcji. Systematycznie analizujemy wyniki tych audytów i na tej podstawie podejmujemy późniejsze decyzje zakupowe.

Oczywiście informujemy również o naszych oczekiwaniach wobec dostawców w tym segmencie działalności. Wzywamy ich przykładowo w naszych politykach, np. tych dot. zrównoważonego zatrudniania, do proaktywnego zapobiegania pracy dzieci i pracy przymusowej.

Ponadto, realizując różne projekty i działania promocyjne, angażujemy się również w segmencie non food w działania na rzecz walki z problemami ekologicznymi i społecznymi, dotyczy to szczególnie branży produkcji tekstyliów: niskich standardów pracowniczych i środowiskowych oraz wysokiego zużycia surowców, środków chemicznych, energii i wody.

W latach 2009-2019 wspólnie z naszym partnerem GIZ zrealizowaliśmy w Bangladeszu i Chinach intensywne projekty szkoleniowe dla około 200 dostawców, których zadaniem było rozpowszechnienie wiedzy na temat standardów środowiskowych, pracowniczych i tych dotyczących bezpieczeństwa. Pozwoliło nam to osiągnąć między innymi cele kampanii Greenpeace Detox, do której Lidl dołączył w 2014 r. Aby zapewnić osiągnięcie i utrzymanie lepszych standardów bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej wśród producentów tekstyliów w tak ważnym kraju produkcji, jakim jest Bangladesz,

---

¹ amfori-BSCI – zostało utworzone przez Stowarzyszenie Handlu Zagranicznego w oparciu o założenie, że międzynarodowa wymiana handlowa sprzyja budowie dobrobytu i wspiera rozwój społeczno-gospodarczy. Kodeks postępowania odnosi się do konwencji międzynarodowych i skupia na poszanowaniu praw człowieka

Lidl podpisał międzynarodowe porozumienie o ochronie przeciwpożarowej i ochronie budynków, tzw. Bangladesh Accord on Fire and Building Safety. Ponadto pracujemy nad produktami i surowcami w celu optymalizacji oddziaływań ekologicznych i społecznych: wraz z kolekcją Cradle to Cradle, Lidl wprowadził do obrotu w pełni degradable produkty tekstylne.

W przypadku naruszeń prawa pracy w łańcuchu dostaw, Lidl stara się współpracować ze swoimi partnerami biznesowymi w celu poprawy sytuacji. Zerwanie stosunków handlowych w przypadku naruszenia praw człowieka następuje tylko wówczas, gdy zbadane zostały wszystkie inne możliwości. Aby lepiej zrozumieć konsekwencje naruszeń praw człowieka w naszym łańcuchu dostaw, przeprowadzamy rocznie, jako uzupełnienie do audytów społecznych, trzy badania kompatybilności społecznej, tak zwane Human Rights Impact Assessments, których wynik publikujemy.

Na kolejnych stronach przedstawiamy wybrane, specyficzne studia przypadków i definiujemy działania, które podjęliśmy w ramach odpowiednich łańcuchów dostaw na podstawie zidentyfikowanych zagrożeń.

3.3.1 Płace i dochody zapewniające egzystencję

Istotne zagrożenia: Dyskryminacja, niskie płace

Lidl uznaje dochód zabezpieczający egzystencję za podstawowe prawo człowieka. Tylko w taki sposób pracownicy fizyczni i umysłowi są w stanie wypracować godny standard życia dla siebie i swoich rodzin. Jednak na świecie w dalszym ciągu miliony ludzi żyje w ubóstwie. Ludzie ci często otrzymują wynagrodzenia w wysokości niewystarczającej do pokrycia kosztów utrzymania. Producenci rolni, zwłaszcza w krajach wschodzących i rozwijających się, ledwo mogą utrzymać się ze swojej pracy, choć wnoszą istotny wkład w generowanie globalnej wartości dodanej. Płaca lub dochód zabezpieczający egzystencję powinien pokrywać koszty jedzenia, wody, mieszkania, edukacji, opieki zdrowotnej, transportu, ubrania i innych podstawowych potrzeb. Zaliczają się do nich również oszczędności do wykorzystania w razie nieoczekiwanych zdarzeń. Już w 2006 r., w swoim kodeksie etycznym, Lidl jasno postawił sobie za cel zapewnienie płac zabezpieczających egzystencję i od tego czasu angażuje się w ich poprawę, na przykład oferując produkty posiadające certyfikat Fairtrade. Jednak najważniejszym wyzwaniem ciągle pozostaje odpowiedź na pytanie, w jaki sposób możemy pracować wspólnie z innymi podmiotami nad tym, aby pomóc większej liczbie osób w naszych łańcuchach dostaw w uzyskaniu płacy lub dochodu zabezpieczającego egzystencję. W tym właśnie celu Lidl wraz z innymi przedsiębiorstwami

dobrowolnie zobowiązał się do następujących działań kluczowych oraz szkoleń partnerów i zaopatrzeniowców w zakresie ich realizacji:

- **Budowanie akceptacji w przedsiębiorstwie**

Zapewniamy, że w naszym przedsiębiorstwie zbudujemy świadomość konieczności pilnego zapewnienia dochodów i płac zabezpieczających egzystencję.

- **Zapisy w wytycznych dotyczących zrównoważonego rozwoju**

Celem naszych wytycznych jest przeforsowanie zasady zapewnienia dochodów i płac zabezpieczających egzystencję w naszych globalnych łańcuchach dostaw. Już w 2006 r. zajęliśmy wyraźne stanowisko w tej sprawie, tworząc odpowiednie zapisy w naszym kodeksie etycznym.

- **Zwiększenie transparentności w łańcuchach dostaw**

Chcemy zapewnić większą transparentność, aby móc lepiej oceniać wpływ naszych produktów marek własnych na płace i dochody.

- **Identyfikacja zagrożeń**

Zamierzamy budować świadomość tego, w przypadku jakich surowców i w których regionach ich pozyskiwania oraz strukturach łańcuchów dostaw występuje szczególnie wysokie ryzyko zbyt niskich płac i dochodów.

W ramach naszego członkostwa w Fruit Juice Platform finansujemy obecnie badanie przeprowadzane w Brazylii, które ma dostarczyć danych na temat nierówności w zakresie płac i dochodów w sektorze uprawy pomarańczy.

- **Ustalanie i minimalizacja nierówności w zakresie płac i dochodów**

Przeprowadzamy analizy nierówności w zakresie płac i dochodów uzyskiwanych przez producentów w naszych łańcuchach dostaw obarczonych wysokim ryzykiem.

Dzięki opracowaniu i stopniowemu wprowadzaniu do sprzedaży czekolady WayToGo (plan dla Polski: jesień 2020), Lidl zyskuje bezpośredni wpływ na podwyższenie dochodów producentów kakao z Ghany. W 2018 roku wynosiły one zaledwie około 52% dochodu, który uważa się za konieczny do zabezpieczenia egzystencji. W ramach współpracy z Fairtrade, spółdzielnią rolniczą Kuapa Kokoo

i organizacją pozarządową Rikolto, Lidl za każdą tonę kakao, która wykorzystana zostanie do produkcji czekolady WayToGo, płaci dodatkową premię, której wysokość przewyższa nawet wysokość premii Fairtrade. Pieniądze te przeznaczone są na projekty, których celem jest dodatkowa, trwała poprawa sytuacji materialnej rolników posiadających niewielkie gospodarstwa. Nasz projekt już w 2019 roku objął swym zasięgiem 440 rolników posiadających niewielkie gospodarstwa – 1/4 z nich to kobiety.

- **Propagowanie odpowiedzialnych praktyk zakupowych**

Analizujemy, jakie skutki będzie miało zmniejszenie nierówności w zakresie dochodów i płac w łańcuchach dostaw obarczonych ryzykiem. Na podstawie tych wyników, w ścisłej współpracy z naszymi kupcami i dostawcami opracujemy odpowiedzialne praktyki zakupowe i powiązane z nimi strategie wdrożeniowe.

Lidl dołączył do „Action Collaboration Transformation”, które jest pierwszym globalnym porozumieniem mającym na celu ustanowienie regionalnych układów zbiorowych pracy dla przemysłu tekstylnego w krajach produkcji. Płace wynegocjowane w ramach tego układu zbiorowego będą możliwe dzięki odpowiedzialnym praktykom zakupowym przedsiębiorstw, które podpisały to porozumienie. ACT opracowała również mechanizm pozwalający ocenić skuteczność inicjatywy: Producenci tekstyliów i przedstawiciele pracowników oceniają, jak skutecznie przedsiębiorstwa wywiązują się ze swoich obowiązków i przyznają wyższe płace. Inicjatywa ACT koncentruje się przede wszystkim na Kambodży, Mjanmie, Bangladeszu i Turcji.

- **Ocena skuteczności**

Definiujemy i testujemy metody, za pomocą których można efektywnie analizować i ocenić wpływ naszej polityki na dochody i płace producentów.

3.3.2 Zrównoważony łańcuch dostaw kakao

Istotne zagrożenia: praca dzieci, praca przymusowa, niskie płace, zmiana klimatu, utrata bioróżnorodności, wylesianie

Kakao stanowi ważny surowiec w naszym asortymencie. Z przeprowadzonej przez nas analizy ryzyka wynika, że w łańcuchu dostaw kakao – w szczególności przy jego uprawie – występują zarówno

zagrożenia ekologiczne jak i dotyczące praw człowieka. W krajach zachodnioafrykańskich, w których uprawia się głównie kakao, produkcja tego surowca często idzie w parze z łamaniem praw człowieka, a więc pracą dzieci, pracą przymusową i niesprawiedliwą płacą poniżej minimum egzystencji. Dodatkowym zagrożeniem dla dochodów rolników posiadających niewielkie gospodarstwa, którzy produkują 90% światowych zasobów kakao, są mocne wahania cen.

Zagrożenia związane z ekologią dotyczą karczowania tropikalnych lasów i zmian w użytkowaniu ziemi. Powierzchnia upraw kakao w Afryce Zachodniej zwiększyła się w latach 1961 - 2011 o ponad 107% i jest główną przyczyną zmniejszania się powierzchni lasów deszczowych w tym regionie. Wylesianie jest przyczyną wysokich emisji gazów cieplarnianych, a tym samym zagraża nie tylko funkcjonowaniu ekosystemów, ale także egzystencji miejscowej ludności.

Aby przeciwdziałać takim oddziaływaniom w łańcuchu dostaw kakao, zobowiązujemy naszych dostawców do przestrzegania kodeksu etycznego Lidl. Stawiamy również na nabywanie kakao z certyfikowanych upraw, spełniających takie standardy, jak Fairtrade. Zapewniają one lepsze ceny surowca dla rolników posiadających niewielkie gospodarstwa oraz ich rodzin, jak też godne warunki pracy dla osób zatrudnionych na plantacjach w krajach wschodzących i rozwijających się. Uprawy spełniające standardy Fairtrade sprzyjają również ochronie lasów oraz ekosystemów.

Oprócz tego Lidl oferuje kakao pozyskiwane z upraw ekologicznych. Pomaga to chronić klimat i sąsiednie ekosystemy. Wiele standardów dotyczących upraw ekologicznych obejmuje również kryteria społeczne.

Ponadto, w celu propagowania rolnictwa odpowiedzialnego ekologicznie i społecznie, Lidl w latach 2020-2019 sfinansował wspólnie GIZ budowę ośrodka szkoleniowego dla plantatorów kakao i rolników posiadających niewielkie gospodarstwa zajmujące się uprawą kakao w Wybrzeżu Kości Słoniowej. Szkolenia i kursy dotyczące zrównoważonych i przynoszących wysokie plony metod uprawy objęły swym zasięgiem 18 000 rolników.

Głównym wyzwaniem pozostaje sytuacja materialna rolników posiadających niewielkie gospodarstwa. W 2019 r. Lidl, jako pierwsze przedsiębiorstwo handlowe na świecie, powołał w ramach projektu WayToGo markę własną, dzięki której ma bezpośredni wpływ na to, że plantatorzy kakao w Ghanie uzyskują wyższe dochody za swoje produkty. W tym celu Lidl rozpoczął współpracę z inicjatywą Kuapa

Kokoo i organizacją pozarządową Rikolto. Projekt ukierunkowany jest na poprawę zarobków ghańskich plantatorów kakao. Lidl wypłaca dodatkową premię Fairtrade, która ma na celu zwiększenie dochodów plantatorów. W przypadku tego projektu możliwe jest dokładne monitorowanie pochodzenia kakao – pochodzi ono od dwóch spółdzielni rolniczych w Ghanie, które produkują kakao przeznaczone na czekolady w tabliczkach posiadające certyfikat Fairtrade. Wizytowaliśmy te spółdzielnie wraz z naszymi kontrahentami i uzyskaliśmy szczegółowe informacje na temat ich pracy.

Nasza czekolada WayToGo jest już dostępna w Belgii i Holandii, stopniowo wejdzie do oferty handlowej wszystkich europejskich spółek krajowych. Realizując ten projekt, po raz kolejny podkreślamy nasze zaangażowanie w działania na rzecz sprawiedliwego handlu.

Więcej informacji na temat naszych działań w łańcuchu dostaw kakao podsumowano w pisemnym stanowisku dotyczącym bardziej zrównoważonej uprawy kakao.

3.3.3 Zrównoważony łańcuch dostaw ryb

Istotne zagrożenia: Praca przymusowa, marnowanie zasobów, utrata bioróżnorodności

Nasza analiza ryzyka wykazała, że w sektorze rybołówstwa istotne znaczenia ma ochrona łowisk i zabezpieczenie praw pracowniczych. Morza stabilizują klimat oraz są siedliskiem wielu gatunków zwierząt i roślin. Ryby z kolei są ważnym źródłem pożywienia dla milionów osób, a w wielu krajach rozwijających się najważniejszym źródłem białka. Według Światowej Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) 33% łowisk eksploatowanych komercyjnie jest przetłowionych, a 60% wykorzystanych w maksymalnym stopniu (stan na: lipiec 2018 r.). Przetłowiecie stanowi zagrożenie nie tylko dla podstawowej diety milionów ludzi, lecz również w ogromnym stopniu dla różnorodności biologicznej. Lidl aktywnie angażuje się na rzecz bardziej odpowiedzialnego pozyskiwania produktów rybołówstwa morskiego i śródlądowego. Dlatego też przywiązujemy wielką wagę do utrzymania i ochrony światowych ekosystemów morskich. Wiążącym celem jest dla nas również ochrona ludzi i ich praw pracowniczych przy pozyskiwaniu tych surowców.

Certyfikat MSC gwarantuje, że rybostany utrzymywane są na zrównoważonym poziomie. Kryteria przyznawania certyfikatu dotyczącego rybołówstwa obejmują odpowiedzialne stosowanie narzędzi połowowych i minimalizację przyłowu, co pozwala na długoterminowe utrzymanie siedlisk ryb i innych

zwierząt morskich. Standard MSC gwarantuje ponadto, że wszyscy dostawcy przechodzą kontrole pod kątem przestrzegania polityk dotyczących pracy przymusowej i pracy dzieci.

Certyfikatem ASC oznaczone są ryby i owoce morza pochodzące z akwakultur, których negatywne oddziaływanie na środowisko i człowieka dzięki stosowaniu odpowiedzialnych praktyk i metod hodowli utrzymane jest na niskim poziomie.

Lidl wspiera tego rodzaju organizacje, jednak wymaga od nich jednocześnie ciągłego rozwoju. Dlatego też ze szczególnym zadowoleniem przyjęliśmy fakt, że MSC wdroży w 2020 r. obligatoryjne audyty społeczne (SMETA, BSCI lub SA8000) w państwach obciążonych wysokim ryzykiem dla wszystkich posiadaczy certyfikatów MSC.

Lidl stanowczo dystansuje się od nielegalnego, niezarejestrowanego lub nieuregulowanego rybołówstwa (IUU Fishing = Illegal, Unreported and Unregulated Fishing) oraz od nielegalnych metod połowów. Lidl wymaga od swoich dostawców ryb, aby zapewnili możliwość śledzenia pochodzenia swoich produktów w całym łańcuchu dostaw. Dlatego zobowiązani są oni stawiać na metody obarczone niskim ryzykiem oraz zrezygnować ze stosowania surowców pochodzących z połowów IUU. Więcej informacji na ten temat - w naszym pisemnym stanowisku dotyczącym zrównoważonych zakupów ryb.

3.3.4 Banany Fairtrade

Istotne zagrożenia: niskie płace, dyskryminacja, łamanie praw pracowniczych, zmiana klimatu, zużycie wody

Banan jest najczęściej konsumowanym owocem świeżym na świecie. Jednakże konwencjonalna uprawa bananów wiąże się ze znacznymi zagrożeniami ekologicznymi, takimi jak utrata różnorodności biologicznej i ogromne zredukowanie różnorodności odmian bananów dostępnych w handlu.

Zagrożenia społeczne związane są z łamaniem prawa pracy i zbyt niskimi płacami dla pracowników zatrudnionych na plantacjach. Chcemy się angażować w działania na rzecz sprawiedliwego handlu oraz przyczynić się do poprawy warunków życia i pracy producentów oraz zaostrzenia standardów środowiskowych w krajach ich uprawy. Dlatego też Lidl Polska wprowadza okresowo do oferty banany z certyfikatem Fairtrade oraz buduje świadomość problemu, współpracując z organizacją Fairtrade Polska – konsultując publikowane treści edukacyjne, organizując spotkanie z kupcami, przekazując

banany Fairtrade na wydarzenia o dużym zasięgu. Celem tych działań jest wprowadzenie bananów Fairtrade i/lub Bio do stałej oferty.

Sprawiedliwy handel oddziałuje na cały łańcuch wartości oraz wszystkie obszary produkcji w krajach pochodzenia. Aby uzyskać certyfikat, producenci i plantacje bananów muszą spełniać szereg standardów społecznych, ekologicznych, gospodarczych i politycznych:

Muszą oni przykładowo stopniowo podnosić płacę do poziomu zabezpieczającego egzystencję, przestrzegać przepisów BHP, zwalczać dyskryminację i przemoc na tle płciowym oraz wprowadzić bardziej zrównoważone metody rolne. Wypłata premii Fairtrade przynosi korzyści dla całej wspólnoty. Pieniądze te zostaną przeznaczone między innymi na finansowanie programów doształcania pracowników plantacji, nowych szkół dla dzieci oraz na rozbudowę infrastruktury.

Jednak nie tylko Lidl pracuje nad poprawą warunków panujących w sektorze uprawy bananów. Poprawę sytuacji w krajach uprawy zapewniamy również wspólnie z innymi przedsiębiorstwami i podmiotami poprzez członkostwo w stowarzyszeniach i inicjatywach wielostronnych (MSI). W 2016 dołączyliśmy przykładowo jako pierwsza sieć handlowa do World Banana Forum przyczyniając się tym samym aktywnie do poprawy warunków produkcji i pracy w sektorze uprawy bananów.

Wspólnie z naszymi partnerami podejmujemy kroki mające na celu zapewnienie płac zabezpieczających egzystencję w sektorze uprawy bananów. We współpracy z World Banana Forum i Global Living Wage Coalition ustalane są wskaźniki dotyczące płac zabezpieczających egzystencję, które mają zostać wdrożone w jako wymóg do uzyskania certyfikatu Fairtrade. Premie Fairtrade można jednocześnie wykorzystać do bezpośredniego podniesienia dochodów. Inicjatywy wielostronne są z kolei silnymi reprezentantami interesów producentów.

3.4 Optymalizacja

Stale analizujemy skuteczność naszych działań i odpowiednio je optymalizujemy. Pomaga nam w tym ciągła wymiana informacji z naszymi interesariuszami oraz ekspertyzy naszych partnerów, dostawców i organizacji pozarządowych. Ponadto proces ten pilotowany jest w ramach zarządzania społeczną

odpowiedzialnością biznesu w zakresie zakupów poprzez prowadzenie monitoringu i sporządzenie raportów. Wiedza zdobyta w ramach prowadzonego dialogu wykorzystywana jest przy przestrzeganiu zasady należytej staranności.

Ważną rolę przy realizacji tego obowiązku odgrywają działające mechanizmy wnoszenia skarg oraz środki zaradcze. Każdy, kto dostrzegł ewentualne pogwałcenie praw człowieka lub sam jest ofiarą złamania takich praw, musi mieć dostęp do odpowiedniego punktu kontaktowego. Jesteśmy przekonani, że skuteczne zarządzanie skargami może pomóc we wczesnym wykrywaniu problemów i dokładnym zbadaniu przypadków łamania praw człowieka. Z tego powodu Lidl kieruje się wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka (UNGP) i opiera się na legalnym, łatwo dostępnym, zgodnym z prawem, przejrzystym, zrozumiałym i wyważonym procesie składania skarg, opartym na wymianie informacji i dialogu, dzięki któremu ciągle przyswajamy nową wiedzę. Te mechanizmy wnoszenia skarg są częścią naszego kodeksu etycznego.

Lidl Polska umożliwia zgłaszanie naruszeń przepisów prawa i zasad compliance przez Internet. Każde zgłoszenie jest weryfikowane. Dostęp do systemu zgłoszeń online jest możliwy z dowolnego urządzenia podłączonego do Internetu. Link znajduje się na stronie <https://www.lidl.pl/informacje-dla-klienta/informacje-prawne/compliance>.

Lidl jest dodatkowo aktywnym członkiem grupy roboczej Bangladesh Accord, której celem jest opracowanie systemu wnoszenia skarg dedykowanego pracownikom sektora tekstylnego w Bangladeszu.

3.5 Komunikacja

Decydując się sporządzać raport społecznej odpowiedzialności biznesu zobowiązaliśmy się do regularnego, kompleksowego informowania o wyzwaniach, postępach i najnowszych wynikach naszych działań. W ramach transparentnej i kompletnej sprawozdawczości zobowiązujemy się do następujących działań:

Przeprowadzimy regularne **analizy ryzyka dla całego asortymentu** naszych łańcuchów dostaw. Wyniki tych analiz będziemy systematycznie weryfikować i rozpoczniemy ich publikację od 2020 r., ponadto będziemy dyskutować nad nimi raz do roku z naszymi interesariuszami.

W 2020 r. zamierzamy wypracować strategię działania mającą propagować zagwarantowanie dochodów i płac zabezpieczających egzystencję w naszych globalnych łańcuchach dostaw, a tym

samym jeszcze bardziej zmniejszać nierówności płacowe. Dlatego wdrożyliśmy już działania w następujących łańcuchach dostaw:

- łańcuch dostaw pomarańczy w Brazylii (w ramach CSR Juice Platform)
- łańcuch dostaw kakao w Ghanie (w ramach projektu WayToGo)
- łańcuch dostaw bananów w Ekwadorze (w ramach partnerstwa Fairtrade)
- łańcuch dostaw tekstyliów w Kambodży, Mjanmie, Bangladeszu i Turcji (w ramach ACT)

Oprócz tych dużych projektów stale wdrażamy programy, których celem jest bezpośrednie wsparcie dla kobiet, rolników posiadających niewielkie gospodarstwa i pracowników w priorytetowych łańcuchach dostaw oraz zwiększenie ich szans na uzyskanie dochodu lub płacy zabezpieczającej egzystencję. W tym celu zamierzamy wesprzeć projekt „Living Wage/income benchmark”.

Od maja 2020 r. zwiększymy transparentność naszych łańcuchów dostaw i przedstawimy więcej informacji o naszych bezpośrednich dostawcach. Obejmuje to nazwy i adresy producentów naszych artykułów food i non food marek własnych.

Do końca 2021 r. przeprowadzimy trzykrotnie badania kompatybilności społecznej, tzw. Human Rights Impact Assessments, w naszych łańcuchach dostaw obciążonych wysokim ryzykiem. Badania te będą się koncentrować na sprawdzeniu, jaki wpływ ma nasza działalność gospodarcza na zagrożenia związane z łamaniem praw człowieka, co w szczególności dotyczy kobiet, rolników małopowierzchniowych i pracowników. Rozpoczynamy badania dotyczące herbaty w Kenii, bananów w Ameryce Południowej i truskawek w Hiszpanii.

W ramach tego procesu współpracować będziemy z różnymi grupami interesów, w tym z organizacjami pozarządowymi, przedstawicielami pracowników i gminami. Opublikujemy wyniki odpowiednich planów działania.

Od roku 2021 r. badania te będziemy przeprowadzać trzy razy w roku aż do 2025. Będziemy na bieżąco weryfikować naszą strategię i rozwijać ją dalej z zastosowaniem uznanych na całym świecie metod.

Do końca 2021 r. planujemy zapewnić osobom potencjalnie narażonym na naruszenia praw w łańcuchach dostaw obciążonych wysokim ryzykiem łatwy dostęp do przejrzystych systemów wnoszenia skarg i skutecznych działań zaradczych.

Do końca 2021 r. opublikujemy stanowisko przedsiębiorstwa dotyczące równości płci w łańcuchu dostaw.

4. Organizacja i zakres odpowiedzialności

Odpowiedzialność za dotrzymanie zasady należytej staranności ponosi zarząd Lidl Polska. W ramach spółek narodowych, to dział zakupów odpowiedzialny za spełnienie tego obowiązku, a poszczególne obszary zobowiązane są do regularnej wymiany informacji na poziomie międzynarodowym. Zewnętrzni eksperci pełnią funkcję doradczą i pomagają przedsiębiorstwu zdefiniować działania i cele służące realizacji obowiązków wynikających z zasady należytej staranności.

